

джерел. Момент надходження інформації щодо колаборантів через оперативні контакти або в інший спосіб – можливо вважати пізнім етапом реагування, оскільки при проведенні пошукових (ініціативних) заходів можливо встановити наміри та суб'єктів кримінального правопорушення значно раніше.

1. Теорія держави і права/ за ред. Ю.А. Ведернікова. Дніпро: ДДУВС, Ліра ЛТД, 2016. 480 с.
2. Клейн П. Психологія 101. Факти, теорія, статистика, тести й таке інше: Харків: Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2016. 240 с.
3. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 09.08.2022).
4. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018р. № 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 09.08.2022).
5. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. №2341-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 09.08.2022).
6. Шинкаренко І.Р., Шинкаренко І.О., Кириченко О.В. Правові та організаційні основи здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій підрозділами кримінальної поліції: навч. посіб./ за ред. Шинкаренко І.Р. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2016. 224 с.

Воліков Т.А.,
кандидат юридичних наук,
докторант Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНИХ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

На початковому етапі розслідування кримінальних правопорушень проти власності можуть виникати різноманітні слідчі ситуації. Зокрема, у багатьох випадках правопорушник може бути встановлений та затриманий на момент реєстрації повідомлення про вчинене протиправне діяння в Єдиному реєстрі досудових розслідувань. Зважаючи на це, невідкладно після цього потрібно пред'явити підозру та провести допит підозрюваного для забезпечення максимального ефекту раптовості.

Цілком можна погодитися з Г. В. Щербаковою, яка акцентує увагу на тому, що однією зі слідчих (розшукових) дій, яка дозволяє отримати початкову інформацію про обставини розбійного нападу, вчиненого з метою заволодіння приватним майном громадян, є допит підозрюваного [5, с. 98].

З приводу визначення допиту ми підтримуємо думку М. О. Янкового, який його сформулював як регламентований кримінально-процесуальним законом процес специфічної вербальної взаємодії з допитуваним, під час якої слідчий (прокурор, суддя), використовуючи законні практичні прийоми і методи психологічного впливу, отримує від допитуваного і фіксує у протоколі усну інформацію про відомі йому обставини, що мають значення для розслідування кримінального правопорушення [6, с. 190].

Для ефективності допиту підозрюваного важливе значення має підготовчий етап його проведення.

Стосовно підготовчого етапу до проведення допиту, вважаємо доречною позицію В. Ю. Шепітька, який виділяє три основні його рівні: «...а) пізнавальний; б) прогностичний; в) синтезуючий. Пізнавальний рівень полягає у вивченні матеріалів кримінального провадження, ознайомленні з оперативно-розшуковою інформацією, збиранні інформації про особу злочинця. На прогностичному рівні визначається можлива ситуація допиту, виникнення у допитуваного реакції на використання того чи іншого тактичного прийому або небажаного психічного стану, обираються найдоцільніші способи встановлення психологічного контакту. Підготовка до допиту завершується на синтезуючому рівні й охоплює складання плану допиту, а також вирішення питань, пов'язаних з визначенням доцільного місця, часу й режиму його здійснення, способу виклику на допит, запрошення спеціалістів або інших осіб» [4, с. 272].

Перелік заходів підготовчого етапу допиту найбільш вдало, на нашу думку, визначив А. Ф. Волобуєв, зокрема:

- вивчення матеріалів кримінального провадження;
- визначення черговості проведення допиту;
- одержання інформації про допитувану особу;
- ознайомлення з деякими спеціальними питаннями;
- запрошення осіб, участь яких є у допиті обов'язковою;
- планування проведення допиту;
- визначення часу та місця допиту;
- підготовка робочого місця для проведення допиту [2, с. 296-297].

Під час розслідування кримінальних правопорушень проти власності найбільш важливими організаційно-підготовчими заходами при допиті підозрюваного вважаємо ретельне і повне вивчення матеріалів кримінального провадження, а також одержання та вивчення найбільш повної інформації про допитувану особу.

Під час робочого етапу проведення допиту підозрюваного, як вказує окрема група вчених (О. О. Алексєєв, В. К. Весельський, В. В. Пяковський), доречно запропонувати допитуваному розповісти про факти учинення кримінальних правопорушень, пояснити, коли, в зв'язку з чим виник намір його вчинити, чи була здійснена підготовка до нього, хто сприяв його вчиненню або знав про нього, яким чином вчинено протиправне діяння, чи

використовувалися технічні засоби і які саме, що викрадено, де приховане крадене, а якщо продане, то через кого, де, на яку суму, чи витрачені ці гроші, чи були спільники, хто саме, їх місцезнаходження [1, с. 97].

Важливе значення для допиту має і правильна обрана тактика його проведення. Ми підтримуємо позицію К. О. Чаплинського, який вказує, що під тактикою допиту слід розуміти сукупність заснованих на процесуальних нормах криміналістичних рекомендацій, які визначають найбільш доцільні прийоми і способи встановлення психологічного контакту з допитуваним, надання йому допомоги у відтворенні події, методи і прийоми правомірного психологічного впливу для одержання правдивих показань, що мають значення для розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Автор наголошує на тому, що застосування тактичних прийомів залежить від ситуації, що склалася між учасниками допиту, яка може бути конфліктною та безконфліктною. Відсутність конфлікту спостерігається у ситуаціях, коли допитуваний надає правдиві показання, намагається співпрацювати зі слідством, бажає встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні. У таких ситуаціях систему тактичних прийомів становлять такі: встановлення психологічного контакту, роз'яснення допитуваному важливості його свідчень, викладення показань у формі вільної розповіді, постановка запитань, ознайомлення допитуваного з показаннями інших учасників, пред'явлення доказів, актуалізація у пам'яті допитуваного забутого [3, с. 222-223].

Під час розслідування кримінальних правопорушень проти власності найбільш ефективними тактичними прийомами при допиті підозрюваного ми вважаємо наступні:

- а) встановлення психологічного контакту із допитуваним;
- б) пред'явлення доказів (визначення черговості їх пред'явлення);
- в) створення уявлення про інформованість слідчого.

При розслідуванні кримінальних правопорушень проти власності допит підозрюваного є найважливішою слідчою (розшуковою) дією. До проведення вказаної процесуальної дії необхідно здійснити ряд організаційно-підготовчих заходів. Серед головних із них можна виокремити повне й ретельне вивчення матеріалів кримінального провадження, одержання і вивчення найбільш повної інформації про допитувану особу, акумулювання наявних доказів у кримінальному провадженні. Робочий етап допиту залежить від того, як уповноважена особа правильно та своєчасно буде використовувати відповідні тактичні прийоми.

1. Алексеев О. О., Весельський В. К., Пясковський В. В. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. / К.: «Центр учбової літератури», 2013. 278 с.

2. Волобуєв А. Ф. Наукові основи комплексної методики розслідування корисливих злочинів у сфері підприємництва : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.09 / Волобуєв Анатолій Федотович. Х., 2001. 426 с.

3. Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій: монограф. /

Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2010. 560 с.

4. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика (системно-структурний аналіз) : монограф. / Харків : Харків юридичний, 2007. 432 с.

5. Щербакова Г. В. Початковий етап розслідування розбоїв, вчинених з метою заволодіння приватним майном громадян : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спец. 12.00.09. Київський національний університет внутрішніх справ. Київ. 2006. 227 с.

6. Янковий М. О. Генезис поняття та сутність допиту. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. 2007. № 5. С. 185–187.

Гнедюк В.Л.,
науковий співробітник
Українського науково-дослідного
інституту спеціальної техніки
та судових експертиз СБУ

АНАЛІЗ ШЛЯХІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Оперативно-розшукова діяльність в сучасних умовах, пов'язана з опрацюванням значної кількості інформаційних потоків, яке включає в себе роботу з великими обсягами інформації. Враховуючи це, істотним фактором, що впливає на ефективність боротьби зі злочинністю є правильно організоване інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності. Однак, як свідчить практичний досвід, інформаційно-аналітичне забезпечення за цією лінією роботи здійснюється на неналежному рівні у зв'язку з наявністю певних недоліків організаційного характеру. До таких недоліків, насамперед, відносяться: недосконалість системи збору інформації, недоліки її накопичення та використання [3].

Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності – це низка дій з інформацією, спрямованих на забезпечення зручності її використання та підвищення за допомогою цього обізнаності оперативних підрозділів про кримінальні процеси, які відбуваються в суспільстві. Основним елементом інформаційно-аналітичного забезпечення виступає інформація. Так відсутність інформації про злочин не дозволяє ефективно та цілеспрямовано виявляти та документувати його. Оперативно-розшукова інформація є різновидом загальної інформації та відрізняється від неї своїм призначенням, яке відбивається в її назві [2].

Поряд зі збором та аналізом оперативно-розшукової інформації не менше значення має її накопичення та зберігання з метою недопущення втрачання важливих для оперативно-розшукової діяльності відомостей та